

SOPRONI ARCOK

BARANYAI LENKE

Dér Zoltán, a polihisztor tanár
(1897–1994)

Dér Zoltán a széleskörű érdeklődést családjából hozta magával. Édesapja magyar–latin szakos tanár, édesanyja tisztviselő volt. A család Győrben, majd Temesváron élt. Az itt töltött gimnáziumi években a latin mellett görögöt is tanult az ifjú Dér Zoltán, és elmélyedt a német, angol és francia nyelvben. Zeneiskolába is járt, ahol hegedülni tanult. Kitűnő érettségi vizsga után a Pázmány Péter Tudományegyetemre került, ahol Eötvös Lorándtól, Wittmann Ferenctől, Fröhlich Izidortól tanulhatott fizikát, Fejér Lipóttól, Kürschák Józseftől és Beke Manótól matematikát, és Pauler Ákostól filozófiát. Szellemi fejlődésére az Eötvös Collégium is jelentős hatással volt.

Egyetemi tanulmányait 1921-ben fejezte be változatlanul kitűnő eredménnyel. 1923-tól a Fasori Evangélikus Gimnáziumban tanított, majd az Erzsébet Tudományegyetem tanársegéde lett. Ezek az évek választás elé állították: tudós kutató, oktató legyen-e, vagy a fogékony középiskolás korosztályt tanító, nevelő tanár. Ez utóbbi utat választotta. Így került a Soproni Állami Széchenyi István Reálgimnáziumba, ahol 1929-től 1958-ig tevékenykedett.

A tudományok és művészetek szeretete, bölcs derűje vezette a II. világháborút megelőző és azt követő években, majd az 1949-ben kialakult diktatúra idején. Mindig a tudományok és az emberek érdekelték. Tanított a Soproni Egyetemen is, ahol részt vett Vendl Miklós professzor colemanit nevű ásvánnyal kapcsolatos kutatásaiban. E tudományos munka révén neve bekerült a Dana lexikonba (The System of Mineralogy, Volume II. 353.). Számos hazai és külföldi szaklapban publikált.

Szelíd, jóságos lényével a kevésbé érdeklődő tanulókat is be tudta vezetni a természettudományok rejtelseibe. Széleskörű tudása, műveltsége lenyűgözte hallgatóit. Tudósi szórakozottsága gyakran derűt fakasztott tanítványaiban, akik így egyszerre nézhettek fel rá, és érezhették magukhoz hasonló, mindennapi embernek. A diákcáskyeket sosem torolta meg, humorral viselte, mert maga is ironikusan szemlélte a világot és benne magát, szem elől nem tévesztve a tartós erkölcsi értékeket.

Az államtól Beke Manó díjat kapott 1958-ban, tanítványai pedig a „Maxi” becenévvel ajándékozták meg. Szép kort élt meg. Szellemi frissességét több nyelven való állandó olvasással, zenével, a világ iránti nyitottsággal őrizte meg. Amikor megjelent törekény, egyre hajlottabbá váló kis alakjával, bottal, kalapban, sugárzott belőle a humánus és az értelem. Egy régi kor páratlan tanáregyénisége volt, példakép, mérce és élő iskolatörténet.